

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΠΑ.Λ. Α΄ ΟΜΑΔΑΣ

25 ΜΑΪΟΥ 2010

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΤΟ ΠΑΘΟΣ ΤΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ

Ας φανταστούμε για μια στιγμή ότι έρχεται στον κόσμο ένας άνθρωπος που έζησε πριν από διακόσια χρόνια σε μια πολιτισμένη χώρα του δυτικού κόσμου, και ότι βρίσκεται ξαφνικά την ώρα της μεγάλης κίνησης στο κέντρο μιας σημερινής μεγαλούπολης. Ποια θα είναι η πρώτη εντύπωση που θα σχηματίσει από την οικουμένη μας;

Κατά τη γνώμη μου, θα νοιώσει έκπληξη από την ταχύτητα των κινήσεών μας, των οχημάτων κατά πρώτο λόγο, αλλά και των πεζών στους δρόμους.

Όσοι αναλύουν τις κοινωνικές «δομές» με ιδιαίτερη προσοχή στις οικονομικές συνθήκες θα είναι έτοιμοι να εξηγήσουν το φαινόμενο αυτό με την τελειοποίηση και την κυριαρχία της «μηχανής» σε όλους τους ανθρώπινους χώρους. Από την ώρα που μπήκε θριαμβευτικά στο κύκλωμα της παραγωγής η μηχανή, άλλαξε ο ρυθμός του κόσμου. Τα πάντα άρχισαν να κινούνται ολοένα πιο γρήγορα, για να συμπιεστεί ο χρόνος, με αποτέλεσμα να πολλαπλασιάζονται ταχύτερα τα προϊόντα και να πέφτει η τιμή τους.

Ό,τι, αν γινόταν με το χέρι και με τα ατελή εργαλεία παρασμένων εποχών, θα απαιτούσε ημέρες ολόκληρες, ακόμα και εβδομάδες (π.χ. μια δαγτέλα ή μια χαλκογραφία), και θα κόστιζε πανάκριβα, σήμερα χάρη στη μηχανή κατασκευάζεται και πολλαπλασιάζεται σε ελάχιστο χρόνο, επομένως στοιχίζει ασύγκριτα πιο φτηνά από πριν. Στην καταναλωτική κοινωνία της αφθονίας, η ταχύτητα παραγωγής των αγαθών είναι ένας από τους σημαντικότερους, αν όχι ο σημαντικότερος παράγοντας που καθορίζει την ποσότητα και την αξία τους. Το σύνθημα: «καταναλώστε όσο μπορείτε περισσότερο» προϋποθέτει ένα άλλο: «παράγετε όσο μπορείτε περισσότερο και φτηνότερα».

- Καλά οι μηχανές των εργοστασίων, θα πει ο «επισκέπτης μας από το παρελθόν». Αλλά οι άνθρωποι; Εκείνες έχουν λόγο να επιταχύνουν την κίνησή τους, αυτοί όμως γιατί να τρέχουν στους δρόμους με την ψυχή στο στόμα;

Μια λογική απάντηση θα ήταν ότι στους χρόνους μας ο άνθρωπος έγινε πολύ απαιτητικός, χρειάζεται πάρα πολλά πράγματα (μετά το πλυντήριο το διαμέρισμα, και έπειτα το αυτοκίνητο) και για να τα αποκτήσει με έντιμο τρόπο, δε δουλεύει μόνο σκληρά, αλλά αναγκάζεται και να τρέχει από τη μια δουλειά στην άλλη, για να προλάβει. Η μια εργασία, η «κύρια», δεν επαρκεί πλέον για τα έξοδα του σπιτιού, και προπάντων για την ψυχαγωγία που έγινε πανάκριβη στα μεγάλα αστικά κέντρα. Για αυτό το λόγο όλοι αναζητούν και «βοηθητικές» εργασίες για τις ελεύθερες ώρες. Πώς θα τα καταφέρει άμα δεν τρέξει;

Ωστόσο, το να συμπιέσει κανείς το χρόνο που δεν αποτελείται από σημαντικά γεγονότα για να επιμηκύνει κάποιον άλλο χρόνο που τον περιμένει πλούσιο σε βιώματα «ποιότητας», είναι μια καλή τακτική: επιστρέφω με το ταχύτερο μέσο στο σπίτι από τη δουλειά μου, για ν' απολαύσω μουσική μαζί με αγαπητούς φίλους. Τέτοια δεν είναι η βιασύνη του σημερινού ανθρώπου. Αυτή μοιάζει με άγχος. Έτσι το τυχόν κέρδος μας από τη συμπίεση του χρόνου το θυσιάζουμε ανώφελα.

Χρονοκτόνους ονομάζουν μερικοί τους ανθρώπους της αγχώδους βιασύνης. Λάθος. Δε «σκοτώνεται» ο χρόνος, αυτοί «σκοτώνουν» την ψυχή τους όταν την καταδικάζουν σ' ένα ασταμάτητο κυνηγητό. Οι άνθρωποι της εποχής μας διαρκώς φεύγουν. Φεύγουν από ποιόν;

- Από τον εαυτό τους. Τρέχουν για να μη τον συναντήσουν και αναγκαστούν να λογαριαστούν μαζί του. Απόδειξη το γεγονός ότι αποστρέφονται την περισυλλογή και τον αργό ρυθμό της ζωής [...].

(Ε.Π. Παπανούτσος, Η κρίση του πολιτισμού μας, Εκδόσεις Νόηση, Αθήνα 2009, σσ. 254-259, Διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου, που σας δόθηκε, χωρίς δικά σας σχόλια (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος της έκτης παραγράφου του κειμένου: «Η μια εργασία, η «κύρια», δεν επαρκεί πλέον για τα έξοδα του σπιτιού, και προπάντων για την ψυχαγωγία που έγινε πανάκριβη στα μεγάλα αστικά κέντρα. Για αυτό το λόγο όλοι αναζητούν και «βοηθητικές» εργασίες για τις ελεύθερες ώρες.».

Μονάδες 15

B2. Η τέταρτη παράγραφος του κειμένου «Ό,τι, αν γινόταν ... και φτηνότερα» αναπτύσσεται με: α) σύγκριση και αντίθεση και β) με παραδείγματα. Να εντοπίσετε τους τρόπους αυτούς στη συγκεκριμένη παράγραφο.

Μονάδες 6

B3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **φανταστούμε, γνώμη, δουλεύει, επαρκεί, σημερινού** και ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις επόμενες: γρήγορα, επιταχύνουν, λογική, έξοδα, πλούσιο.

Μονάδες 10

B4. Ποια νόηματική σχέση δηλώνουν οι διαρθρωτικές λέξεις – φράσεις του κειμένου: «Για αυτό το λόγο ... » (έκτη παράγραφος), «Ωστόσο, ... » (έβδομη παράγραφος);

Μονάδες 4

Γ1. Η κυριαρχία της μηχανής σε όλους τους χώρους δράσης του ανθρώπου οδήγησε στην άνοδο του βιοτικού του επιπέδου. Ωστόσο, η ραγδαία αυτή τεχνική πρόοδος άλλαξε τους ρυθμούς της ζωής του προκαλώντας του άγχος.

Σε ένα άρθρο που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας, να αναφερθείτε στις αρνητικές επιδράσεις του άγχους στους νέους και να προτείνετε τρόπους για την αντιμετώπισή του.

Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε ένα κείμενο 500-600 λέξεων.

Μονάδες 40